

Wyrok z dnia 9 maja 2000 r.

I PKN 626/99

1. Zawiadomienie o odrzuceniu sprzeciwu od zastosowania kary porządkowej nie musi zawierać pouczenia o przysługującym pracownikowi prawie wystąpienia do sądu pracy o uchylenie zastosowanej kary porządkowej.

2. Termin wystąpienia do sądu pracy o uchylenie kary porządkowej (art. 112 § 2 KP) jest terminem zawitym prawa materialnego i nie podlega przywróceniu.

Przewodniczący SSN Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2000 r. sprawy z powództwa Krystyny O., Krystyny B., Barbary P., Teresy G., Anny J., Stanisławy C., Stefanii S., Genowefy N. i Haliny Ż. przeciwko Hucie K. Spółce Akcyjnej - Zakładom Koksowniczym [...] w Z. o uchylenie kary upomnienia i kary nagany, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 2 czerwca 1999 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok w ten sposób, że zmienił wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Kędzierzynie - Koźlu z dnia 17 lutego 1999 r., [...] i powództwo oddalił.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu wyrokiem z dnia 2 czerwca 1999 r. [...] oddalił apelację Huty K. S.A. - Zakłady Koksownicze [...] w Z. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Kędzierzynie - Koźlu z dnia 17 lutego 1999 r. [...], uchylającego karę upomnienia nałożoną na powódkę Krystynę O. oraz kary nagany nałożone na powódki: Krystynę B., Barbarę P., Teresę G., Annę J., Stanisławę C., Stefanię S., Genowefę N. i Halinę Ż. w dniu 9 listopada 1998 r.

Sąd ustalił, że zarzucane powódkom zatrudnionym na stanowisku kontrolerek

jakości, naruszenie obowiązku rzetelnego pomiaru, wykonywanego pod nadzorem brygadzistki Krystyny O., zawartości wody w koksiku dostarczonym do Huty K. w dniach 30 i 31 października 1998 r. i wpisanie do książek raportowych wyniku, który nie odpowiadał faktycznej wysokości wody w koksiku, nie miało miejsca. Pomiaru dokonały prawidłowo, zaś rozbieżność pomiędzy uzyskanymi przez nie wynikami i wynikami kontrolnego sprawdzenia zawartości wody w koksiku przez odbiorcę związana była ze zmianą warunków atmosferycznych, w jakich pobierano próbki (padające deszcze). Zdaniem Sądu, „pojedynczy błąd w zakresie wykonywanych przez pracownika czynności nie powinien z reguły być kwalifikowany jako jedna z przyczyn umożliwiających nałożenie kary porządkowej po myśli art. 108 § 1 kp, jako że nie mieści się to w pojęciu nieprzestrzegania ustalonego porządku, regulaminu pracy, przepisów bhp oraz p. poz.”. Po wysłuchaniu powódek na zebraniu w dniu 9 listopada 1998 r., w atmosferze dla nich wrogiej, bez umożliwienia im przedstawienia spokojnego i rzeczowego wyjaśnienia stanowiska w sprawie, strona pozwana zastosowała wobec Krystyny O. karę upomnienia, a w odniesieniu do pozostałych powódek – kary nagany. Wysłuchanie pracowników w takich okolicznościach nie spełniało wymagań przewidzianych dla tej czynności w art. 109 § 2 KP. W dniu 23 listopada powódki złożyły sprzeciw od zastosowanych kar. W dniu 7 grudnia 1998 r. otrzymały zawiadomienie o odrzuceniu przez pracodawcę ich sprzeciwów.

W ocenie Sądu, uchybienie terminowi do wniesienia pozwu, co podnosiła strona pozwana, nie mogło stanowić przyczyny oddalenia powództwa. Pismo strony pozwanej z dnia 4 grudnia 1998 r. nie było bowiem „zaopatrzone w pouczenie o sposobie i terminie wystąpienia do sądu o uchylenie zastosowanej kary” pomimo takiego obowiązku, który wynika „per analogiam” z art. 110 KP. W opinii Sądu, „trudno wyobrazić sobie, by ustawodawca celowo pominął taki zapis w treści art. 112 kp w sytuacji, gdy o innych terminach do czynności odwoławczych istnieją wyraźne nakaazy informowania pracownika, a obowiązek pouczenia pracowników o ich podstawowych uprawnieniach wynika z art. 94 pkt 1 kp.” Skoro do uchybienia terminu doszło bez winy pracownik, należało, stosując analogicznie art. 265 KP, termin ten przywrócić.

Strona pozwana zaskarżyła powyższy wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego, a to: art. 94 pkt 1 KP i art. 110 KP „poprzez błędną wykładnię tych przepisów i przyjęcie, że wynika z nich obowiązek powiadomienia pracownika przez pracodawcę o przysługującym 14 dniowym terminie do wy-

stąpienia do sądu pracy o uchylenie zastosowanej kary porządkowej”, art. 112 § 2 KP „poprzez nieuwzględnienie przy orzekaniu faktu przekroczenia przez powódki 14 dniowego terminu do wystąpienia do sądu o uchylenie zastosowanej kary” oraz art. 265 KP „poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że dotyczy on również sytuacji przewidzianych w art. 112 § 2 k.p., a także niewłaściwe zastosowanie przez nie-uwzględnienie faktu braku wniosku o przywrócenie terminu”, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa. Skarżąca Spółka zakwestionowała pogląd prawny wyrażony przez Sąd drugiej instancji, że zawiadomienie o odrzuceniu sprzeciwu powinno zawierać pouczenie o sposobie i terminie wystąpienia do sądu pracy o uchylenie kary porządkowej. Podniosła, że obowiązku tej treści nie można wywodzić z art. 94 pkt 1 KP, bo przepis ten dotyczy zaznajamiania z uprawnieniami tylko pracowników podejmujących pracę. Gdyby nawet potraktować go jako normę generalną, to wówczas zbędne byłyby przepisy szczególne w zakresie obowiązku pouczenia pracowników o środkach prawnych przysługujących od niektórych czynności pracodawcy. Zdaniem strony skarżącej, termin wskazany w art. 112 § 2 KP, jako zawity, nie podlega przywróceniu ani na podstawie art. 168 KPC, ani na podstawie art. 265 KP. Zakładając hipotetycznie, że przywrócenie tego terminu byłoby dopuszczalne, to zarówno na gruncie art. 168 KPC, jak i art. 265 KP mogłoby ono nastąpić na wniosek pracownika. Powódki nie składały wniosków w tym przedmiocie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 112 § 2 KP przewiduje sądową kontrolę zastosowania wobec pracownika kary porządkowej. Kontrola taka jest dopuszczalna po wyczerpaniu postępowania wewnątrzzakładowego, zakończonego odrzuceniem sprzeciwu. Pracownik może wystąpić do sądu o uchylenie zastosowanej kary w ciągu 14 dni od dnia zawiadomienia go o odrzuceniu sprzeciwu. Przepisy o odpowiedzialności porządkowej pracowników nie wyznaczają ani formy, ani treści zawiadomienia pracownika o odrzuceniu sprzeciwu. Z przepisów tych nie wynika w szczególności zobowiązanie pracodawcy do pouczenia pracownika o prawie wystąpienia do sądu o uchylenie zastosowanej kary porządkowej i terminie wniesienia pozwu. Podstawy prawnej obowiązku tej treści nie może stanowić art. 110 KP. Przepis ten dotyczy bowiem wyłącznie wewnątrzzakładowego trybu stosowania kar porządkowych. Nie można przeto regulacji w nim zawartej przenosić na czynności wszczynające postępowanie przed sądem. Podstawy

prawnej obowiązku pouczenia pracownika o sposobie i terminie wystąpienia do sądu nie można zasadnie poszukiwać w art. 94 pkt 1 KP. Przepis ten przewiduje obowiązek udzielenia przez pracodawcę pracownikom podejmującym pracę ogólnego instruktażu co do zakresu ich obowiązków, sposobu wykonywania pracy na wyznaczonym stanowisku oraz podstawowych uprawnień. Rację ma strona skarżąca podnosząc nadto, że gdyby z art. 94 pkt 1 KP wywodzić generalną normę co do obowiązku pouczenia pracowników o przysługujących im środkach prawnych i terminach ich wnoszenia, to przepisy szczególne w tym zakresie, np. art. 30 § 5 KP, byłyby zbędne. Zatem brak jest podstawy prawnej do konstruowania obowiązku pracodawcy pouczenia pracownika w zawiadomieniu o odrzuceniu sprzeciwu o sposobie i terminie wystąpienia do sądu o uchylenie zastosowanej kary.

Zgodnie z art. 112 § 2 KP, pracownikowi przysługuje prawo wystąpienia do sądu o uchylenie zastosowanej wobec niego kary w terminie 14 dni od dnia zawiadomienia o odrzuceniu sprzeciwu. Termin ten jest terminem zawitym prawa materialnego. Znaczy to, że do jego przywrócenia nie mają zastosowania przepisy o przywracaniu terminów procesowych (art. 168 i nast. KPC). Znaczy także, że dopuszczalność jego przywrócenia wymagałaby wyraźnej podstawy prawnej w prawie materialnym. Takiej podstawy nie może stanowić art. 265 KP. Przepisu tego nie można stosować do terminu wskazanego w art. 112 § 2 KP ani wprost, ani odpowiednio, ani przez analogię. Art. 265 § 1 KP zawiera, poprzez odesłanie do art. 97 § 2¹ i art. 264 KP, wyczerpujący katalog czynności, do dokonania których termin, uchybiony przez pracownika bez jego winy, może być na jego wniosek przywrócony. Nie ma w Kodeksie pracy ogólnego przepisu odsyłającego do regulacji zawartej w art. 265 KP, co uzasadniałoby ewentualnie jego odpowiednie zastosowanie do czynności innych, niż odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę, jej rozwiązania bez wypowiedzenia lub wygaśnięcia, albo żądania sprostowania świadectwa pracy. Brak także szczególnego odesłania do art. 265 KP w art. 112 § 2 KP. Nie można przyjmować, że istnieje luka w prawie, co usprawiedliwiłoby zastosowanie do terminu zaskarżenia do sądu pracy zastosowania kary porządkowej analogii z art. 265 KP.

Ratio legis regulacji, którą „trudno sobie wyobrazić” Sądowi drugiej instancji, wydaje się czytelna. Przedłużanie postępowania w sprawach o zastosowanie kar porządkowych z punktu widzenia ich funkcji jest nie tylko niepożądane, ale i niecelowe. Art. 113 § 1 KP przewiduje zatarcie kary z mocy prawa po roku, a na wniosek reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej lub z własnej inicja-

tywy pracodawcy przed upływem tego okresu. Co do zasady więc wydanie wyroku w sprawie tego rodzaju następuje często już w sytuacji, gdy karę uważa się za niebyłą, a wszelkie o niej wzmianki zostały usunięte z akt osobowych pracownika. Kara nie może powodować ujemnych dla pracownika konsekwencji w zakresie jego uprawnień uzależnionych od nienaruszenia obowiązków pracowniczych w zakresie uzasadniającym odpowiedzialność porządkową (art. 113¹ KP). Nadto, wykładając przepisy o sądowej kontroli czynności pracodawcy należy uwzględnić także treść i zakres prawa do sądu. Zgodnie z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) każdy ma prawo do sądu przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym lub o zasadności oskarżenia w sprawach karnych. Już przyznanie pracownikom prawa do sądu w sprawach stosowania kar porządkowych, które wszak nie są sankcjami karnymi, dowodzi, że nasz ustawodawca wychodzi poza zakres przewidzianej w nim ochrony sądowej.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹⁵ KPC, orzekł jak w sentencji.

=====